

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A »Kitartás« egyesület alapszabályait a nmélt. m. kir. belügyminiszterium 49.452 902. szám alatt hagyta jóvá.

Értesítjük tagjainkat, hogy igazgatóságunk a délelőtti hivatalos órákat mint fölöslegeseket beszüntette és

folyó évi július hó 1-től

kezdve a hivatal csak délután 2 órától 6 óráig van nyitva, mely időben felvilágosításokat ad és befizetéseket elfogad.

Alapszabály-módosítás.

Alapszabályainknak szükségessé vált módosítása céljából lapunk mult számában közzétettük azt a tervezetet, melyet az egyesület vezetősége az e hó 20-án megtartandó közgyűlés elé fog terjeszteni. Ez azért történt, hogy tagjaink már előre tájékozva legyenek és mindenkinek módjában álljon észrevételeit megtenni, illetve megfelelő javaslatokkal előállani.

Amint az eddig hozzánk intézett kérésekből látjuk, — néhányat kivéve — tagjaink összessége kedvezően fogadja a módosításokat, mert nemcsak hogy nagyobb anyagi előnyöket biztosít nekik, hanem ezeket értékesebbé teszi azáltal, hogy bizonyos esetekben a tag már életében hozzájut ahhoz a végkielégítési összeghez, melyet magának biztosított és akkor jut hozzá, amikor a régi alapszabályok szerint — nem bírván tagdíjakat fizetni — kénytelen lett volna befizetett díjait elveszítve az egyesület kötelékéből kilépni.

Azt már eléggé megvilágítottuk, hogy a jelenlegi befizetések, az idősebb tagok biztosítási összegeinek magassága folytán elégtelenek lévén, az egyesület vagyonát terhelték és hogy ennek a helyzetnek fenntartása lehetetlenné vált, tehát erről további fejtegetésekre ez alkalommal nem bocsájtkozunk; de megjegyezzük, hogy csak a jelenlegi kedvezmények fenntartása mellett is a díjakat okvetlen fel kellett volna emelni, vagy pedig minden egyes tagra azokat a tényleges díjakat kivetni, melyeket az egyesület érte, illetve a neki biztosított kedvezményekért fizet. Ez ellen pedig senki komoly, helytálló kifogást nem emelhetne, mert nem kívánhatja, hogy bárki is érte áldozatot hozzon.

A díjak kezdettől fogva helytelenül voltak kiszabva és ha a tagok eddig mégis élvezték a csekély befizetések mellett a biztosított kedvezményeket, azt csak a fiatalabb tagoknak köszönhetik és annak, hogy a vezetőség takarékoskodása a fedezetet megtalálta. Azért pedig senki sem méltatlankodhatik, hogy most elesik attól az ajándéktól, melyet mások jóvoltából eddig élvezett,

ellenkezőleg hálával tartozik érte. Itt azonban azt tapasztaltuk, hogy míg a fiatalabb tagok a legnagyobb készséggel hajlandóknak nyilatkoztak a magasabb díjak fizetésére, daczára annak, hogy ők nem terhelik az egyesületet, addig épen azon idős tagok, akik díjai sok esetben az értük fizetett összeg felét sem fedezik, olyan jogokat emlegetnek, melyeket soha nem bírtak.

Az már csak nem lehet senkinek joga, hogy ő helyette valaki fizetni legyen köteles azért, mert eddig tette és akkor, ha ezt tenni tovább nem akarja. Kötelessége azonban megköszönni az eddigit és azután vállalni azokat a kötelezettségeket, melyek jogainak ellenértékét teszik.

Azt mindenki egyszerűen kiszámíthatja az eddigi halálesetekből, hogy a meghalt tagok a kiutalványozott összeg felét sem fizették be és akkor azt is kiszámíthatja, hogy ezen az alapon az összes meglevő tagokat kielégíteni nem lehet. Ezen szavaink azon néhány idős tagnak szólnanak, akik hozzánk intézett leveleikben a díjak felemelését nem helyeselték.

Miután tagjaink egy része helytelenül értelmezi a közzétett tervezetet, ez alkalommal azt újra megmagyarázzuk és a befizetések várható nagyságát is megvilágítjuk.

Az új alapszabálytervezet szerint minden tag kivétel nélkül havonta egy korona tagdíjat fizet. A beiratási díjakat csak az újonnan belépő tagok fizetik. Ezen egy korona tagdíjon felül a tagok aszerint, hogy melyik csoportba tartoznak, minden egyes férfi elhalálása után, az illető csoportra kötelező járulékot kötelesek fizetni. Ezen befizetés a halálozást követő hónapban, a lap útján történt felszólítás vétele után, az egy korona tagdíjjal együtt küldendő be, illetve a fizető helyen beszolgáltatandó.

Ennél a pontnál megjegyezzük, hogy a kilencz év óta gyűjtött halálozási statisztika szerint egy hónapra legrosszabb esetben két halálozás esik, tehát a díj még az A) csoportban sem lehet 5 koronánál magasabb, a B) csoportban 3-80, a C) csoportban 3—, a D) csoportban pedig 2-40, de amint a lapunkban közzétett halálesetekből látható, vannak oly hónapok, hol egyetlen egy haláleset sincs, tehát az 1 koronás tagdíjon felül más kiadása nincs a tagnak. Mi azonban a fenti legkedvezőtlenebb esetet vettük számításba, tehát a tagoknak is ezt kell szem előtt tartani. Ha járvány vagy valami rendkívüli eset a halálozások számát várokozás ellenére növelné, ez esetre az alapszabályokban foglalt intézkedés érvényes, mely a fizetések emelése

helyett a segélyeket megfelelő mértékben leszállíthatja.

Magától értetődik, hogy a halálozások után fizetendő összegek a taglétszám növekedésével kisebbek lesznek, mert több tagra elosztatnak. Tehát egyeseknek azon aggálya, hogy tulsok halálozesetnél a befizetések terhesekké válhának, nem igazolt. A női halálesetek után nem fizetendő semmiféle díj, mert arra meg van a fedezet.

Az a tag, aki esetleg nem bírná így sem az A) csoport díjait fizetni, megfelelő alacsonyabb csoportba léphet, mert a B) csoport például most nagyjában azon kedvezményeknek felel meg, melyeket a régi rend szerint az A) csoportbeli tagok élveztek, amint az az alábbiakból látható.

Az A) csoportbeli tag igénye a régi alapszabályok értelmében a tizedik tagsági évben halál esetén 2000 korona, levonva 15%, azaz 300 K és egy évi tagdíj 44-40 K, tehát tisztán 1655 K 60 fillér marad; ezzel szemben az új alapszabályok szerint azonnal 2000 K, balesetből kifolyó halál esetén pedig 3000 K, tehát 344 K 40 fillérrel, illetve 1344 K 40 fillérrel több és ezt az összeget azonnal megkapja, tehát nem kell bevárnia a tizedik évet, hogy arra jogosultságot nyerjen. Ha pedig az alapszabályok keltétől számított öt év múlva, tehát tagságának 15-ik évében rokkant lesz, akkor még életében kap 2000 koronát, ami a régi szabályokban nem foglaltatik. Gondoskodva van tehát arról az eshetőségről, hogy valaki keresetképtelenné válván, a tagdíjak nem fizetése miatt nemcsak hogy ne legyen kizárható, hanem, hogy abban az esetben a biztosított összeg élvezetébe léphessen.

Vagyis két olyan jelentékeny kedvezményről van szó, amelyek maguk felérik azzal az összeggel, amelylyel esetleg többet kell fizetni.

A nők halálozási segélyét is felemeltük 400 koronára, mely összeget egyformán mind a négy csoport kapja minden levonás nélkül.

Ehhez hozzájön a betegségély, mely a tagokat egyaránt megilleti és a többi kisebb kedvezmény, melyeket az előbbi alapszabályok nem tartalmaztak.

Ugyanez áll a B) csoportbeli tagokról, amely csoportban a végkielégítési összeg 1200 korona, tehát a régi A) csoporttal szemben 455 K 60 fillérrel kevesebb; így tehát a B) csoportbeli tag kap az eddigivel (1000 — 15% — tagdíj) 400 koronával többet mint azelőtt, míg a többi kedvezmények ugyanazok, mint az A) csoportban.

A B) csoport tehát mindazon A) csoportbeli tagoknak felel meg, akik nem

volnának képesek a magasabb végkielégítési járulékat fizetni.

Ugyanily arány áll fenn a C) csoport tagjainál, akik 200 koronával többet kapnak, míg a D) csoport az ujonnan belépő kisebb anyagi képességgel bíró tagoknak szolgál.

Ha már most tagjaink az itt felsorolt előnyöket a régi alapszabályokkal összehasonlítják, akkor láthatják, hogy nem a tagdíjak emeléséről, hanem a kölcsönös érdekek kiegyenlítéséről van szó. Ha ez a változtatás az eddig fizetett összeget némileg emeli, megadja érte nemcsak az ellenértéket, de biztosítja egyszersmind egyesületünk jövő fejlődését is, mert ezen az alapon bizton számíthatunk arra, hogy tagjaink érdekeik biztosítását látva szaporodni is fognak.

Néhány tagunk még azzal sincs tisztában, hogy a régi alapszabályok 9. §-át az 1904. évi közgyűlés törölte, még pedig azért, mert annak határozatlan formája sokakban azt a hitet keltette, hogy ők 15 év múlva ezer koronát kapnak. Ezzel szemben pedig csak kisebb összegekre számíthattak volna, amennyiben ez a szakasz csak annak lehetőségét jelezte — helytelenül —, hogy a tag esetleg kaphat valamit, de kötelező formával nem bírt.

De nem is lehetett ezt a szakaszt még módosítva sem fenntartani, mert a végkielégítésre csak annyiban van egy intézet jogosítva, amennyiben a tagok érdekei nincsenek sértve és amennyiben azt az intézet vagyoni helyzete megengedi. Mikép lehetett volna tehát egy tagnak 1000 koronát adni, ha ő ezt az összeget soha nem fizette be addig. Illetve 15 évi tagsági díjat kamatostól számítva sem jött be egy tagtól ezer korona. Azt figyelmen kívül hagyva, hogy a befizetett díjakból a költségek és halálozások után fizetett összegek is levonásba jönnek. Érthető, hogy a tagok egy része azért ragaszkodott ehhez, mert átlátta, hogy többet kapna, mint amennyit fizetett, de ezt a jogtalan nyeresékeskedésre irányuló törekvést a vezetőség a fenti indokolással teljesen figyelmen kívül hagyta tekintettel arra, hogy nem volt méltó az egyesülethez egy számítható hibán alapuló követelésnek kielégítését még ígérni is. Ezzel szemben a tervezet 20 évi tagság után a tagoknak kifejezetten 300, illetve 500 korona előleget biztosít, alapul véve ezen idő alatt befolyó összegnek azt a részét, mely feleslegként a tagok javára felszabadul. Ennél a szakasznál az alapító és régi tagok érdekében az igazgatóság módot fog találni a várakozási időnek megrovidítésére, nehogy ezen kedvezmény egyesekre nézve a gyakorlatban értéktelenné váljék.

Midőn a tervezet készült, a közreműködők sorra vették azokat a hibákat, melyeket a régi alapszabályok tartalmaztak. Ezekért nem ők vállalták a felelősséget, tehát őket nem is kötelezte azon pontok betartása, melyek helytelen számításból kiindulva lehetetlenségeket tartalmaztak.

A tagoknak helyes érzékkel kell bírni az iránt, hogy mi lehetséges és mi nem és akkor tisztában lesznek azzal, hogy az eddigi csekély díjak semmiképp sem fedezhetik azokat a kedvezményeket, melyekre számot tartanak. Ha pedig így

áll a dolog, akkor a változott viszonyokhoz képest szabályozni kell a köteleességeket is újra, hogy az intézet képes legyen hivatásának eleget tenni. Ez nemcsak a mi intézményünkön van így, hanem a hasonló többenél is, melyek csakugy újabb intézkedésekkel biztosítják fejlődésüket, amint azt a változott viszonyok megkívánják. Amíg azonban más intézet csak a díjakat emeli időnként, de újabb

kedvezményektől tartózkodik, addig mi a tagok jogait is kibővítettük és előnyösebbé változtattuk.

Mindezen dolgok felett az egybehívott közgyűlés van hivatva végérvényesen halározni, miért is nagyon kívánatos, hogy a tagok mennél nagyobb számban megjelenjenek és véleményüket nyilvánítsák.

A „KITARTÁS“ kölcsönösen segélyező országos egyesület

1908. évi szeptember hó 20-án

A VASUTI ALTISZTEK ORSZÁGOS OTTHONÁNAK HELYISÉGEIBEN
(VIII. Fesztetich-utca 4. szám, I. em. 18, Máv. nyugdijház a keleti p. u. mellett)

rendkívüli közgyűlést

tart,

melyre ezennel az egyesület képviselői meghívottnak.

T A R G Y :

Az alapszabályok módosítása.

Egyéb indítványok.

Budapest, 1908. szeptember hó 1-én.

Az igazgatóság.

Kitartás

kölcsönösen segélyező országos egyesület
alapszabály-tervezete.

1. §.

Az egyesület czime, székhelye, pecsétje, czélja és tartama.

Az egyesület czime: Kitartás kölcsönösen segélyező országos egyesület.

Székhelye: Budapest.

Pecsétje: »Kitartás« körirattal bíró.

Czélja: a tagoknak kölcsönös támogatása, segélyezése és anyagi jólétének előmozdítása, jóléti intézmények megteremtése által.

Tartama: az egyesület meghatározatlan időre alakítottatik.

2. §.

Az egyesület tagjai.

Az egyesület tagja lehet minden feddhetlen jellemű magyar állampolgár, a ki 18. életévét már betöltötte, de a 45. életévét még meg nem haladta, önálló keresettel bíró és az alapszabályszerű kötelelességeknek eleget tesz.

Az egyesület tagjai A, B, C és D csoportra oszlanak.

Az A csoportba azon alapító és régi tagok tartoznak, a kik 1899. évi június hó 15. napjáig a »Kitartás« című lapnak előfizetői voltak és akkor az 50. életévüket még meg nem haladták; továbbá azon régi tagok, a kik az egyesületbe való belépésükkor a 45. életévüket meg nem haladták, végül minden ujonnan belépő tag, a ki ebbe a csoportba belép és a 3. §-ban ezen csoportra meghatározott kötelelességeknek eleget tesz.

A B csoportba tartoznak azok, a kik az egyesületbe való belépésükkor a 45. életévüket már meghaladták és 1899. évi június hó 15-ike után léptek az egyesületbe; továbbá minden ujonnan belépő tag, a ki ezen csoportba felvételi magát és ezen csoportra vonatkozó és a 3. §-ban körülírt kötelelességeknek eleget tesz.

A C csoportba tartoznak azok a régi tagok, a kik az egyesületbe való belépésükkor a félkedvezményre vétették fel magukat és azon régi tagok, a kiknek tulkorosságuk miatt csak negyed kedvezményre volt igényük; továbbá azok az ujonnan belépő tagok, a kik ezen csoportba felvétetik magukat és ezen csoportra vonatkozó és a 3. §-ban körülírt kötelelességeknek eleget tesznek.

A D csoportba azok az ujonnan belépő

tagok tartoznak, a kik ezen csoportba felvétetik magukat és ezen csoportra a 3. §-ban meghatározott kötelelességeknek eleget tesznek.

A tagokat írásbeli nyilatkozat alapján az igazgatóság veszi fel, ha a 3. §-ban megszabott feltételeknek megfeleltek.

A tagsági idő azzal a nappal kezdődik, mely napon az igazgatóság a tagsági igazolványt kiállította.

A visszautasított jelentkezőnek a befizetett beiratási díjak visszatérítetnek.

3. §.

A tagok kötelelességei.

Minden belépő tag köteles erre a célra szolgáló belépési nyilatkozatot sajátkezűleg kiállítani, saját valamint nevének nevét, korát, egészségi állapotát a valósághoz hiven bevallani és az igazgatóság kívánságára ugy a maga, mint nevének állapotát az egyesület kijelölt orvosa által megvizsgáltatni.

Minden belépő tag köteles egyszer s mindenkorra 4 korona beiratási díjat, továbbá havonta 1 korona tagsági díjat az egyesület pénztárába befizetni.

A 4. §-ban részletezett végkielégítési összegek kifizetése céljából kötelesek a tagok minden elhalt tag után halálesetenként az egyes csoportokra a következőkben meghatározott járulékokat fizetni és pedig:

az A csoportba tartozó tagok halálesetenként 2 koronát;

a B csoportba tartozó tagok halálesetenként 1 kor. 40 fillért;

a C csoportba tartozó tagok halálesetenként 1 koronát;

a D csoportba tartozó tagok halálesetenként 70 fillért.

Ezen járulékok akkor is fizetendők, ha valamely tag rokkantság esetén a 4. § 3. pontja értelmében végkielégítést kap.

Az itt felsorolt, végkielégítési járulékok mindenkor a halálesetet követő hónap elsején. a havi egy korona tagsági díjjal együtt, az egyesület pénztárában, vagy az igazgatóság által kijelölt befizetési helyeken fizetendők.

A tagok kötelesek minden lakásváltozást 8 nap alatt bejelenteni.

4. §.

A tagok jogai.

1. Minden tagnak — tehát az A, B, C és D csoportba tartozó tagoknak is, korukra és az igénybe

vett alábbi kedvezményekre való tekintet nélkül — igénye van nevének elhalálása esetén 400 korona temetkezési segélyre. Ezen segélyben a tagok egyszernél többször nem részesülnek. Azon tagok, a kik belépésükkor nőtlennel voltak, kötelesek nősülésüket 8 nap alatt írásban bejelenteni. Ha az ilyen tag neje 6 hónapon belül elhalna, a tagnak a 400 korona temetkezési segélyre nincs igénye.

2. A tag elhalálása esetén kedvezményezettjének végkielégítésre van igénye és pedig:

az A csoportban	2000	koronára.
balesetből kifolyó halál esetén	3000	>
a B csoportban	1200	>
balesetből kifolyó halál esetén	2000	>
a C csoportban	1000	>
balesetből kifolyó halál esetén	1500	>
a D csoportban	600	>
balesetből kifolyó halál esetén	1000	>

3. Azon tag, a ki a baleset vagy betegség folytán teljesen munkaképtelenné válván, semmi néven nevezendő foglalkozást üzni nem képes és ezt az intézet orvosa bizonyítja, — ha jelen alapszabályok keltétől számított 5 évig tagja volt az egyesületnek.

ha az A csoportba tartozik	2000	korona
> a B	1200	>
> C	1000	>
> D	600	>

végkielégítésre jogosult az egyesület tagjainak a 3. §-ban a halálesetekre meghatározott módon való igénybevételével.

Ha azonban az ilyen tag 5 évnél rövidebb ideig volt tagja az egyesületnek, akkor nincs igénye semmiféle végkielégítésre és csak azon tagdíjak visszatérítését követelheti, melyeket ezen alapszabályok keltétől számítva az egyesület pénztárába befizetett. Az időközben befizetett és a 3. §-ban részletezett végkielégítési járulékok visszatérítését azonban nem igényelheti.

A munkaképtelenség után járó végkielégítés utalványozása után az illető megszűnik tagja lenni az egyesületnek és sem ő, sem kedvezményezettje az egyesülettel szemben tagságából kifolyólag további igényeket nem támaszthat.

4. Mindazon tagokat, kiknek saját hibájukon kívül baleset folytán munkaképességük állandóan csökkent és ezt az intézet orvosa állandó részleges rokkantságnak minősíti, köteles az igazgatóság a közgyűlés által e célból rendelkezésére bocsájtott összegből 50 koronától 200 koronáig terjedő pénzsegélyben részesíteni, melyre azonban minden tagnak csak egyszer van igénye.

5. Ha bármely tag 3 hónaponál tovább fekvő beteg és máshonnan betegsegélyben nem részesül, vagy ez elégtelen arra, hogy eredményesen gyógykezeltesse magát és ezt az intézet orvosa igazolja, akkor az illető tagnak köteles az igazgatóság belátása szerint 40—60 korona segélyt a közgyűlés által e célra megszavazott külön segélyalapról utalványozni. Egy éven belül ezen segély nem ismételtethető.

6. Azok, kik a jelen alapszabályok jóváhagyásának keltétől számított 15 évig tagjai az egyesületnek és az 50-ik életévüket meghaladták, indokolt esetekben a 3. §-ban meghatározott 1 korona tagsági díjak fizetése alól az igazgatóság által felmenthetők; de a halálesetek után fizetendő és a 3. §-ban részletezett járulékokat továbbra is kötelesek fizetni.

7. Minden tag jogosítva van ezen alapszabályok jóváhagyásának keltétől számított 20 évi tagság után 300 koronától 500 koronáig terjedő kamatmentes előlegre, mely összeg annak idején a kedvezményezettnek kijáró végkielégítésből levonatik. Ha a tag ezen 3. §-pontja értelmében részesült volna végkielégítésben, akkor a netán igénybe vett előleg ebből a végkielégítésből jön levonásba.

8. Minden tag díjtalanul kapja az egyesület közlönyét, mely a tagokat érdeklő dolgokról felvilágosítással szolgál és szakközlemények által ismereteiket gyarapítja. Az intézet olvasó terme a tagoknak díjtalanul rendelkezésre áll; de gyűlések ott nem tarthatók.

9. A tagok peres és perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által díjtalanul jogi tanácsban, a felmerülő készkiadások megtérítése ellenében pedig jogvédelemben részesülnek.

10. Az egyesülettel azonos vezetés alatt álló, de önállóan működő Kitarás Takaréknak és

Hitelszövetkezet bejegyzett cég kellően indokolt esetekben a szabályszerű biztosíték mellett az egyesület tagjainak mérsékelt kamatu hitelt nyújt, a tagokat ingatlanok megszerzésében, családi házak építésében stb. elősegíti.

11. Az egyesület által felállítandó árvaházban — melyhez a szükséges ingatlan a Kitarás Takaréknak és Hitelszövetkezet adományozta — a tagok árvái fognak elhelyezést nyerni, a rendelkezésre álló helyek arányában.

12. A tagok kívánságára az igazgatóság őket költségmentesen, tehát ügynöki díj és jutalék, valamint orvosi díj fizetése nélkül, szabadon választható módokat mellett első rendű biztosító intézethez ajánlja biztosításra és az ezzel kapcsolatos munkákat díjtalanul elvégzi.

5. §.

Az összes tagokra kötelező általános határozmányok.

Az, aki 6 hónaponál rövidebb ideig tagja az egyesületnek, a 4. §. 1., 2., 3., 4. és 5. pontjaiban részletezett segélyek egyikére sem tartathatnak igényt. Az ilyen tagnak elhalálása esetén kedvezményezettjei semmi néven nevezendő végkielégítésben nem részesülnek, csak a befizetett tagdíjakat kapják vissza.

A 3. §-ban meghatározott és halálesetenként fizetendő járulékokat az igazgatóság javaslatára a tagok létszáma szerint a közgyűlés leszállíthatja; de fel is emelheti, ha azok a tagok közt előforduló rendkívüli halandóság esetén a 4. §-ban részletezett segélyek, illetve végkielégítések fedezésére elégteleneknek bizonyulnának. Ezen esetben a közgyűlésnek még az a joga is fennáll, hogy a szükséges vagyoni egyensúly helyreállítása és a tagok túlterhelésének elkerülése céljából az említett 4. §-ban részletezett segélyek, illetve végkielégítések összegét 50%-ig leszállíthassa.

A közgyűlés ezen határozatával szemben a tagok vagy kedvezményezettjeik a tagságból kifolyólag semmi néven nevezendő igényeket nem támaszthatnak az egyesület ellen.

Ha a tagnak vele együtt élő törvényes neje, vagy gyermekei vannak, ezen vagy ezeken kívül kedvezményezettként mást nem jelölhet meg.

Az özvegy, ha kiskorú gyermekek maradtak hátra — bár férjének egy esetleges előbbi házasságából is — csakis ezekkel egyforma arányban igényelheti a végkielégítést. A tagnak ezzel ellenkező intézkedése érvénytelen és az egyesület igazgatósága köteles ily esetben a végkielégítési összeget a törvényes örökösök részére bírói letétbe helyezni.

Törvényes örökösök hiján a végkielégítés az egyesületi árvaház alapját illeti meg. Ha a tag öngyilkosság által vagy öngyilkossági kísérlet folytán veszti életét, akkor végkielégítésnek csak az esetben van helye, ha a tagnak kiskorú gyermekei maradtak hátra, akik egyedüli örökösök. Más kedvezményezett csak akkor kapja a végkielégítést, ha az elhalt tag legalább 5 évig tagja volt az egyesületnek.

Ha a tag megtevésztés céljából saját vagy felesége korát hamisan vallotta be, idült bajokat és testi hibákat eltitkolt és ezen hamis bevallások bármelyike csak halála után derül ki, az ilyen tagnak örökösai vagy kedvezményezettje a végkielégítésre csak akkor jogosultak, ha az elhalt tag legalább 5 évig tagja volt az egyesületnek és kedvezményezettként keresetképtelen özvegye, illetve ezzel kiskorú gyermekei vannak megnevezve. Más kedvezményezettnek semmiféle igénye nincs a végkielégítésre.

A halálesetek hiteles okmányokkal igazolhatóak. A végkielégítések a halálesetet követő 6 hét alatt fizetendők ki, de az igazgatóság szükség esetén megfelelő előleget folyósíthat a legszükségesebb kiadások fedezésére.

A 4. §-ban felsorolt segélyekből a nyugtábelvegen és az esetleg kiadott előlegén kívül más levonások nem eszközölhetők.

A végkielégítési összegek sem el nem zálogosíthatók, sem pedig bírói letiltás tárgyát nem képezhetik.

Az egyesületi év minden május hó 1-ével kezdődik.

6. §.

A tagság megszűnése.

Az egyesületi tagság megszűnik: 1. Ha a tag 60 napon át elmulasztja az alapszabályszerű befizetéseket.

A törlésről a tag írásban értesítendő, mely értesítés szükség esetén csakis a taghoz intézett levél másolatával bizonyítandó. A törült tag jogosítva van 6 hónapon belül újból a tagok sorába lépni, ha a hátralékos tagdíjakat, valamint a 3. §-ban körülírt többi ezen időre eső járulékokat 6% kamattal az egyesület pénztárába befizette és őt, valamint nejét az intézet orvosa egészségeseknek találja. Az intézet orvosa által kiállított ilyen bizonyítvány a tag költségére az intézet által kijelölt szakorvos által is felülbíráható és csak ezen bizonyítvány alapján hozható a felvétel tekintetében végérvényes döntés az igazgatóság által, mely ellen a volt tag nem felelhet.

2. Elhalálás által.

3. Kilépés által.

4. Kizárás által.

Kizárásnak oly esetben van helye, a midőn a tag az egyesület érdekei ellen működik, továbbá ha az egyesület tagjait egyesületi működésükre nézve rágalomokkal illeti és ezért büntetve lett.

Kizárandó a tag, ha nyereségvágytól elkövetett büntetett vagy megbecstelenítő bűncselekmény miatt jogerősen elítéltetett. A kizárás felett az igazgatóság határoz, de ezen határozat minden oly esetben, midőn az nem bírói ítélet alapján hozott, a közgyűléshez felelbezzethető.

A míg a közgyűlés a kizárás felett végérvényesen nem határozott, a tag összes jogai érvényben maradnak, ha máskülönben alapszabályszerű kötelesegeinek eleget tesz.

Kizárandó a tag, ha megtevésztés céljából saját vagy felesége korát hamisan vallja be, ha idült bajokat és testi hibákat eltitkolt.

Törlés, kilépés, kizárás által az egyesület kötelekeiből kivált tagoknak a befizetett tagsági díjak egyharmada visszatérítendő, de a befizetett haláleseti járulékok senkinek sem térítetnek vissza.

7. §.

Az egyesület vagyona.

1. Az eddig megtakarított törzsvagyon és annak kamatai.

2. A beiratási és tagsági díjak azon felesége, mely az igazgatási és a többi alapszabályszerű kötelesegek teljesítése után fennmaradt.

3. Előre nem látott bevételek és adományok.

4. A Kitarás Takaréknak és Hitelszövetkezet által ajándékozott ingatlan.

5. Az egyesület vagyona a Kitarás Takaréknak és Hitelszövetkezetben van elhelyezve és kamatoztatva.

8. §.

Az egyesület kormányzata.

Az egyesület ügyeit

- az igazgatóság,
- a felügyelő-bizottság és
- a közgyűlés intézi.

9. §.

Az igazgatóság.

Az igazgatóság 7 tagból áll, u. m. az elnök, az ügyvezető és 5 igazgatóból, a kiket a közgyűlés általános szavazattöbbséggel hat évre választ.

Az igazgatóság feladatát képezi az egyesületi ügyeknek a felügyelő-bizottság és a közgyűlés ellenőrzése mellett való vezetése.

Gondoskodik

- az egyesületi hivatalos közlöny szerkesztéséről és őrködi a felett, hogy az a tagok általános érdekeit szolgálja s az egyesületi szellemet ébren tartsa;
- kezeli az egyesület vagyonát, s gondoskodik arról, hogy az kellőképp gyümölcsözőtessék;
- tárgyalja és elintézi az egyesületi tagok mindazon kerelmét, mely határozathozattal igényel;
- előkészíti a közgyűlés illetékessége alá tartozó ügyeket;
- az egyesület érdekében álló szerződéseket jogérvényesen megkötö;
- határoz a tagfelvételek és kizárások felett;
- ellenőrzi a központi iroda helyes működését, s megállapítja annak ügyrendjét;
- gondoskodik arról, hogy az egyesület vagyoni állapota a tagokkal legalább negyed-

évenként az egyesület hivatalos lapja útján közöltessék;

i) elnöke, illetve ügyvezetője útján képviseli az egyesületet mindenütt, ahol személyes érintkezés van szükség.

Az igazgatóság havonként egyszer tart ülést, határozatképességhez legalább három igazgató jelenléte szükséges.

Szavazategyenlőség esetén az elnöklő szavazata dönt.

Az igazgatóság határozatai a közgyűléshez megfellebbezhetők.

10. §.

A felügyelő-bizottság.

A felügyelő-bizottság az egyesületi vagyonek ellenőrzésére van rendelve. A közgyűlés által éventeként választatik és 3 rendes és 3 póttagból áll.

Ügköréhez tartozik ez egyesületi könyvek és az egyesületi pénztár állását időszakonként átvizsgálni és a számadási zárlatok felett a vizsgálatot gyakorolni, továbbá az évi zárszámadások és az évi mérleg megvizsgálása.

Eszrevételeit a közgyűlésnek éventeként bemutatni és a megszavazandó felmentvény kérdésében indítványt tenni tartozik.

A felügyelő-bizottság tagjai az igazgatóságba be nem választathatók.

11. §.

A közgyűlés.

A közgyűlés az egyesületi képviselők közül áll, kiknek száma 150—300 s a kiket 6—6 évre a közgyűlés választ meg.

Ezeket kivül a közgyűlésen szavazati joggal bírnak az igazgatóság tagjai.

Minden naptári év első felében rendes közgyűlés tartandó; rendkívüli közgyűlést a körülményekhez képest az igazgatóság saját kezdeményezésére, vagy az egyesületi képviselők egy negyed részének indokolt kérelmére bármikor összehívhat.

A közgyűlés napját az egyesületi igazgatóság határozza meg, s erre az egyesületi képviselőket 14 nappal előbb meghívja.

A közgyűlés határozatképességéhez az egyesületi képviselők egy negyed részének jelenléte szükséges.

Ha a képviselők a közgyűlésen nem jelentek meg határozatképes számban, úgy az újabb összehívandó közgyűlés, tekintet nélkül a megjelentek számára, a múlt közgyűlésre kitűzött tárgyakra nézve határozatképes.

A személyes megjelenésben akadályozva levő közgyűlési képviselő szavazatát meghatalmazott által is gyakorolhatja. Egy meghatalmazott azonban 10 szavazatnál többet nem képviselhet. A távollévőket képviselő tagok megbízóiknak 2 tanuval előttemeztet meghatalmazását a közgyűlés előtt igazolni tartoznak.

A közgyűlést az elnöklő nyitja meg és zárja be, ő vezeti a tanácskozást, őrködik a rend fenntartása felett és felteszi a kérdést a szavazásra.

A szavazás a közgyűlésen nyilvánosan történik.

A közgyűlési jegyzőkönyv vezetőjét és annak két hitelesítőjét a közgyűlés elnöke rendeli ki.

A közgyűlés illetékessége alá a következő ügyek tartoznak:

a) az egyesület működését felőrlő jelentés és az évi mérleg előterjesztése;

b) a felügyelő-bizottság jelentése;

c) a felmentvény megadása iránti határozat;

d) az elnök, 6 igazgatósági tag, 3 rendes és 3 pót felügyelő-bizottsági tag választása;

e) az egyesületi képviselők választása.

Az elnök és az igazgatók a választóképes tagok sorából választandók.

Az elnök és az igazgatók 6 évre választatnak;

f) az alapszabályok módosítása, az egyesület feloszlata (melyhez azonban a közgyűlés szavazatainak kétharmad része szükséges) és a feloszlattott egyesület vagyonának hova fordítása feletti határozat; a m. kir. belügyminister által jóváhagyás feltétele mellett;

g) a képviselők választását vezető bizottság 10 tagjának választása;

h) az igazgatóság, avagy a közgyűlés valamely tagja által kellő időben előterjesztett önálló indítvány tárgyalása.

A napirendre tűzött tárgyakkal össze nem függő önálló indítvány a közgyűlésen csak akkor

tárgyalható, ha ezen indítvány a közgyűlést megelőzőleg legalább 8 nappal az igazgatóságnak írásban bemutatott.

A ki a közgyűlés mőtósága ellen vét, vagy a gyűlés egyes tagjait sértő kifejezésekkel illeti, attól a tanácskozási jog az elnök által, a gyűlés tartamára megvonható.

A ki pedig az elnöknek a rend fenntartását czélzó ismételt intéseinek nyíltan ellenszegül, a közgyűlésből kizárandó.

12. §.

Az egyesület feloszlata.

Azon esetben, ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott czéltól eltér és hatáskörét túlépi, vagy a mennyiben az állam, vagy az egyesületi tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnek, az egyesület működése kormányhatóságilag felfüggeszhető és a felfüggesztés után elrendelhető szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is osztható, vagy esetleg az alapszabályok pontos megtartására különbeni feloszlata terhe alatt kötelezhető.

Garami Miksa. †

Mozdonyvezető volt. Biztos kézzel vezette a szél sebességével versenyző vonatot czélja felé. Éles tekintetével vizsgálva a pályát, nem-e találkozik valami váratlan akadályal, mely az ő gondjaira bizott utasok épségét, életét veszélyeztetni, vizsgálva mozdonyát, saját életére nem jügyelhetett. Nem nézhetett mást, nem gondolhatott másra, mint utasaira, a kik legdrágább kincsüket, életüket reá bízták. Gondolatai megelőzték a vonat száguldó gyorsaságát, melynek határtalan erejét kezének egy mozdulatával képes volt megfékezni. Minden figyelme az utasok biztonságán összpontosult.

Káprázatokként rohantak el mellette fák, épületek, minden más emberi alkotások. Nem látta azokat, nem figyelhetett rájuk, nem volt ideje hozzá. Az ő tekintete gondjaival együtt előre, messze előre volt irányítva, nehogy a vele rohanó szörnyeteg idő előtt utólerje, akarat ellenére belebotolják az emberi gyarlóság valamely véletlen hibájába.

Szabad volt a pálya. Mint valami fénylő sugár, a messzeségben összefolyt előtte a csillogó sinpár.

De ott a két sinpár közt egy oszlop is állott, a melyre nem ügyelt, nem is ügyelhetett. Szám-talanszor elsurrant mellette, mint a repülő madár, csak jóleső szele érintette verejtékes homlokát. Nem veszedelemre, biztonságra volt hivatva, és mégis ez az oszlop lett az ő szomorú végzete.

A mozdonyt figyelő tekintete előbbre hajtotta fejét, valamit jobban akart látni, a midőn feje ahhoz a oszlophoz ütődött.

Áldozata lett hivatásának. Egy buta véletlen vetett végét az ő életének. A vonat megállott. A megrémült utasok üres tekintete rámeredt az élettelen testre. Mire öntudatra ébredtek a nagy szerencsétlenség felett, már ismét tova robogott a vonat, mindent maga után hagyva a feledésnek.

A halott kartársunk volt. Beborult a szemünk a fájdalomtól, mert idő előtt egy rettenetes végzet áldozata lett. Itt nem a természet rendje követelte áldozatát, ebben megnyugodnánk mindnyájan, mert meg kell nyugodnunk. Sajgó szívünk keserősége vigasztalást merit a multból, egy lezajlott boldog élet emlékeiből. De midőn a végzet vad kegyetlensége váratlanul összetépi a családi köteléket, a barátságot, mikor a verőfényes boldogságot egy pillanat alatt a legiszonyabb kétségbeesés váltja fel, — akkor még idők multán sem tud a lélek megnyugodni attól a nagy csapástól, melyet el kell szenvedni védtelenül — vigasz nélkül! — Zátonyra jut az emberi bölcselkedés a visszamaradottaknak mérhetetlen fájdalma felett!

Mi csak az okait kutathatjuk, miért kellett egy emberi életnek idő előtt megsemmisülnie. Tanulságot meritünk a jövőre nézve, hogy hasonló szerencsétlenségtől óvakodjunk és óvjuk egymást. De a szolgálatadó intézet is tanulhat belőle, és kötelességének ismerje alkalmazottainak biztonságáért felelt közzel az éberséggel őrködni akkor, mikor az alkalmazott amugyis a legnagyobb veszedelemnek van kitéve. Annak

a mozdonyvezetőnek annyi kötelességei vannak azon a robogó vonaton, hogy az intézet előrelátásának hiánya, gondatlansága vagy fukarsága ne fokozza még azt a veszedelmet, mely őt lépten-nyomon szolgálattételéből kifolyólag fenyegeti. Az intézetnek nemcsak humanitásból, de magasabb érdekek szem előtt tartásából kötelessége mindenkép oda hatni, hogy berendzése ne veszélyeztesse alkalmazottainak testi épségét vagy életét. A mikor az intézet jogosan megkívánja alkalmazottjától, hogy szolgálatát a legnagyobb pontossággal még életének kockáztatásával is végezze, akkor minden más érdeket háttérbe szorító kötelességének ismerje azt is, hogy berendzéseit — minden eshetőséget számba véve — tapasztalt szakemberekkel úgy állítsa fel, hogy alkalmazottaira még akkor se válhassanak végzetessé, ha azok minden idegeiket megfeszít munká közben saját biztonságukra elfelejtnek kellő gondot fordítani, vagy az őket helyenként veszélyeztető műtárgyak mellett elhaladva a szükséges óvatosságot elfelejtik vagy be nem tarthatják. Ne lehessen a legcsekélyebb ügytelenség vészhozó a kötelességet teljesítő alkalmazottra, és ha az óvintézkedések még oly költségesek volnának, azoknak létesítése egy emberi, de inkább jogi szempontból kötelességét képezik az intézetnek.

Azok a törvények, melyek a veszélyes üzemi magánvállalatokat az ő hibájukból eredő balesetekért a legmesszebb menőleg felelőssé teszik, még fokozottabb mértékben kötelezők az állami üzemekre, a melyek felett az állam maga közvetlenül gyakorolja a felügyeletet. T. V.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Egyesületi tagjaink a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva, mint a kezei közt levő és a társaság által kiadott kötvényben részletezve van. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben annak módozatai szerint biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál ezen társasággal kötött szerződés értelmében és a társaság általános biztosítási feltételeinek keretében baleset ellen van biztosítva még pedig:

a/ baleset folytán bekövetkező halál esetén 1000 illetve 2000 korona erejéig,

b/ baleset folytán beállott teljes vagy részleges állandó munkaképtelenség esetére a tag 1000, illetve 2000 korona arányában meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt a szerkesztőségnek okvetlen bejelentendő.

3. A tag belépésétől kezdve egy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltetik.

4. Az egyesület közlönye minden tagnak belépésétől kezdve díjtalanul megküldetik.

5. A tagok kellő biztosíték mellett a „Kittartás Takaré- és Hitelszövetkezet“ től kölcsönt vehetnek igénybe.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 8. sz. kimutatott segélyösszeg
K 175,700.—

Újabb segélyek:

397. Rigász András, Kassa, a tag halála után ..... 500 K.
2346. Fodor Mihály, Bpest, a tag neje halála után ..... 300 K.

Balesetsegélyek:

Lapunk 8. sz. kimutatott segélyösszeg
K 42,727.93

Ujabb segélyek:

2374. Wiesner Ede, Budapest ... .. 60 K.
2239. Samodai János, Budapest ... .. 500 K.

A fűtők szövetsége.

A vasuti mozdonyfűtők és vontatási munkások országos szövetsége-nek mult hó 22-én megtartott rendkívüli közgyűléséről lapunk mult számában azt irtuk, hogy a megjelentek más napirend híján kölcsönös megtisztelés és bocsánatkérés után minden további rendezavarás nélkül szétoszlottak a szélrózsa minden irányába.

A véletlen szerencsének köszönhetjük, hogy hézagos tudósításunkat kiegészíthetjük. Kezünkbe került ugyanis a nem nyilvánosságnak szánt »Vontatás« I. évfolyamának 1908. augusztus 1. keletű 3. száma.

Összintén megvallva eszünkbe sem jutott volna beletekinteni, ha nem ölik szemünkbe egy a lap élén felülő betűkkel szedett és T. Tagtárs urhoz címzett következő figyelmeztetés: »Lapot és alapszabályt csak a tagoknak sziveskedjék adni... A vezetőség.« Ezen egy lapnál szokatlan dolog felkeltette figyelmünket. Kíváncsiak voltunk olyan I. évfolyamu lapnak 3. számára, mely nincs a nyilvánosságnak szárvá. Mentségül szolgáljon, hogy eddig még nem olvastunk olyan lapot, melyet nem lett volna szabad bárkinek elolvasni; de főleg az, hogy hősiessen elviseltük mindazon kellemetlen érzéseket, melyek olvasás közben testi épségünket háborgatták.

Azzal senki ne hozakodjék elő, hogy ő a mozdonyvezetők lapjának szépirodalmi rovatát vezette. E tekintetben a mozdonyvezetők nem mérvadók, mert vezetni egész más fogalom, mint írni. A vezetést nem lehet olvasni, az csak időnként kelthet kellemetlen érzést, amikor valaki tudatára ébred annak, hogy az orránál fogva vezetik, mint most a fűtőket; — de szépirodalmat írni és azt elolvasni valakinek, az egészen más dolog. Mi pedig az utolsó betűig elolvastuk a vezércikket, a szétépett választmányi gyűlés jegyzőkönyvét és a többi is mind, ami benne volt, egészen Löbl Mór-ig, Budapest VII. Király-utca 27. sz.

A vezércikkéből megtudtuk, hogy »Szövetség« és »Otthon« mindegy, hogy a czimben nem található semmi és fő az alapszabály. »Jogai sem az Otthon-nak, sem a Szövetség-nek nincsenek, tehát — ezt ugyan csak gondolta — a fűtőknek sem.

Bevallja, hogy »a szövetség sem tehet az egyesek érdekében semmit, az összesség érdekeit ő az ügyvezető képviselheti és azt épen úgy (nem) fogják tárgyalni (és tekintetbe venni a ministeriumban) mint bármely más szövetséget.« Ebben neki teljesen igaza van. (Viharos taps és eljenzés.) További beszédében rátér az »ügyvezető ur« arra, hogy »milyen szép fogalom az Otthon.« Lesz benne meleg kályha, paprikás szalonna és »Vontatás«! »Sőt kijelenti azt is, hogy ő nemcsak ígér, hanem adni is fog abból a pénzből, amit a tagoktól beszédnek, a jöteknyságot is gyakorolni fogja.« (A fűtők könnyezve az örömtől egymás nyakába borulnak.)

Boldog fűtők! még vissza is kaptok valamit a pénzetekből! Ez mindenesetre nagyon figyelemreméltó kijelentés volt. A fűtők lelkes tömege (azok, akik bementék a nevüket a jegyzőné, azok is, akik be nem mondták,) mámoros lélekkel tudomásul vette, hogy az »Emlékiratban« felsorolt egy kocsiakománnyal kitévő sérelmeket az államtitkár' csodálatos türelemmel végighallgatta, azután művelt uri emberhez illő módon felelt és végül a legnagyobb jóindulattal kérdést is intézett a küldöttséghez. Ezek után pedig az ügyvezető ur reméli, hogy az államtitkár ígéreteit be fogja váltani.

Szegény államtitkár! Ha neki minden ígéretét be kellene tartania, kivált a Kertész urnak tett ígéreteket! mikor még azokat sem tudja beváltani, melyeket szorultságában kénytelen megtenni. Hisz ez az egyetlen mód, hogy a végnélküli küldöttségektől megszabaduljon.

Bizonyosak vagyunk benne, hogy Kertész ur sem hiszi saját vagy az államtitkárnak tulajdonított ígéretet beváltását. Ezt ő csak a fűtőkkel akarja elhitetni, hogy megfizessék lapjának nyomda adósságait, mely lap az ő céljait szolgálja, az ő naptárát hirdeti, hogy azt jó pénzben a fűtők nyakába sózza.

Ha a fűtők mégis elhiszik azt, amit az úgynevezett vezetők mondanak, az csak az ő bajuk. Hamar ki fognak ábrándulni.

Hogy milyen eszközökkel dolgozik ez a vezetőség, azt legjobban megvilágítja a mult hó 19-én megtartott választmányi ülésnek jegyzőkönyve, melynek hiányos voltát azzal mentegeti, hogy a gyorsíró eltépte az eredeti feljegyzéseket. (Máskülönben közzé kellett volna tenni azt is, ami a hangoztatott nagy lelkesedést más színben tünteti fel.) Csodálatos módon azonban csak az ellenzéki felszólalások hiányoznak belőle, ellenben Kertész ur mosakodása, érdemeinek elismerése és az oktanal tiszteletdíjak megzavazása teljes épségben megmaradt. Megmaradt a jegyzőkönyvnek az a része, melyben hangulatkeltés céljából meggyanúsítja a »Magyar Vasutas«-t, melyben megragalmazza a mozdonyvezetőket azzal, hogy vele méltatlanul bántak, továbbá, hogy kartársaikat a fűtőket — akikkel szolgálatukat a legszorosabb kapcsolatban teljesítik — parasztnak elneveztek. Erdemül említi, hogy zugirásztal is foglalkozik és az általa szerkesztett kérvények eredményével kérkedik.

Ezzel elérvén célját, érdektársaira hagyta az ő megjutalmazásának megállapítását és kiment a teremből. *Meg is szavaztak neki száz korona havi tiszteletdíjat visszamenőleg február 1-től.* És ha már benne voltak az osztogatásban, sorra következtek elnök, titkár, pénztárnok stb. Mindegyik kiment és bejött és kapott tiszteletdíjat február 1-től.

Azt nem említi Kertész ur, hogy a fűtők bőrére már csinált jó csomó adósságokat, azt sem, hogy ami pénz befolyt, azt már rég elköltötte. Azt sem magyarázta meg, hogy ezek a tiszteletdíjak máris 3000 korona terhet jelentenek a fűtők zsebére és havonként további 500 koronát. Ezt mi — enyhén mondva — lelkiismeretlenségnek nevezzük.

Ezzel azok, akiket illet, jogcímet szereztek maguknak a fűtők amugy is szerény jövedelmének megcsönkítésére anélkül, hogy az ő érdeklükben a legkisebb eredményt is felmutatni tudnák. Ha valaki egy nagy cél szolgálatába áll, akkor ne fizettesse meg magát előre, hanem várja be, míg ehhez a kellő eszközök rendelkezésre fognak állani.

A legegyszerűbb gondolkodású ember is beláthatja, hogy Kertész ur szövetségi komédiája csak porhintés és egyenes gondolkodású ember rovására oly mellékjövédellelmeinek biztosítása, mely semmiféle ellenértéket nem tud adni érte. Abban a formában, amint Kertész ur óhajtaná a fűtőket összehozni, nemcsak nem lesznek az ő érdekeik kielégítve, ellenkezőleg olyan reményeket kelt bennök, melyek megvalósítása a lehetetlenségek közé tartozik.

A fűtők testületének vannak sérelmei. Vannak olyanok, melyek a forgalom fejlődése folytán keletkeztek és vannak olyanok, melyeket a szolgálati rendtartás hibái idéztek elő. Az előbbieket gyorsan és egyöntetűen lehet és meg is kell szüntetni; de már az utóbbiaknak orvoslása nehezebb, mert sok más szolgálati ággal vannak összehozva. Ezeket csak fokozatosan és a legnagyobb óvatossággal lehet kiküszöbölni. Itt tehát nem a szájkodás, a küldöttségek, a gyűlésezés, hanem a felsőbbeknek meggyőzése szükséges. Ezt a meggyőzést a fűtők csak nem azoktól várják, a kik most vezetőkül feltalakodtak? Ehhez oly czéltudatos tevékenység kell, mely egyrészt a kötelességek pontos és lelkiismeretes teljesítéséből áll, másrészt pedig az ebből folyó jogok érvényesítésének tudásától függ.

A fűtők nagyon tévednek, ha azt gondolják, hogy ők akár egy szövetség, akár pedig más egyesülés útján olyan jogokhoz jutnak, melyek ők nem illetik meg, és tévednek közülök azok is, akik képesítés vagy más megszábott kellékek hiányából fizetésben vagy rangban illetéktelenül haladni akarnak. Azt, hogy a kiválóbbak vagy méltánylást érdemlő okokkal bírók, kivételt képezzenek, amugy is elérhetik; de azt, ami a szolgálati rend és rendszer megbontását vonná maga után, vagy mások jogait sértené, nem

fogják semmi szövetkezés útján elérni. Itt nem az egyének meggyőződése jöhet számításba — mert alig akad ember, aki ne tartaná magát jobbnak másnál — hanem azon elfogadott rendszer, mely a jogok és kötelességek szabályozására fel lett állítva és okvetlen szükséges is. Az igaz, hogy egyeseken sokszor esnek sérelmek, de nagy testületnél ez elkerülhetlen, mert lépten-nyomon akadnak emberek, akik hatalmukkal visszaélnék. Ezt lehet és kell is orvosolni, ha másképp nem, akkor a testületnek egyöntetű és nyomatékos fellépése után.

Az államérdek mindig előbbre való, mint egy testület vagy osztály érdeke, és az államnak nemcsak joga, de kötelessége is, olyan szövetkezésnek útjába állani, mely a közérdeket sérti még akkor is, ha magánérdekeket sért vele. Ha tehát a miniszter a fűtők szövetségét nem engedélyezte, mindenesetre nagyon nyomatékos okok voltak azok, melyek az elutasításra készítették; de ezzel még nincsen az mondva, hogy a fűtők saját érdekeiket ne védelmezzék, mert erre nemcsak módjuk, de a képességük is meg van.

A balesetbiztosítás.

Nagy nembánomságnak, hogy ne mondjuk könnyelműségnek mondható, ha oly foglalkozású emberek, kik munkakörükben fogva a véletlen esélyeknek jobban ki vannak téve mint mások, nem biztosítják magukat baleset ellen.

Az embereknek legnagyobb része abból indul ki, hogy őket tanusított elővigyázatuk és éberségük folytán nem érheti semmi és rendszeren a foglalkozásuknál eltöltött hosszú időre hivatkoznak, melyet már szerencsésen átéltek. Okoskodásuk azonban nem helytálló, mert nem azt kell tekinteniök, hogy épen ők azok a szerencsések, akiket nem ért még baleset, hanem hogy munkakörükben már hány szerencsétlenül el és ez milyen százaléka azoknak, akik egy és ugyanazon munkakörben működnek. Ha ezt tekintetbe vesszük, akkor azonnal tudatára ébrednek annak, hogy a balesetek igenis jelentékeny százalékát képezik azoknak, akiknek egészségük vagy életük foglalkozásuknál fogva nagyobb kockázatnak van kitéve, mint más halandónak.

Ennek legjobb bizonyossága az a baleseti statisztika, mely havonként lapunk hasábjain megjelenik. Egyesületünk sok évi működése alatt mindeddig alig mult el hónap, hogy tagjaink közül egyet-kettőt nem ért volna kisebb-nagyobb baleset és nem mult el év, hogy egy vagy két tagunk ne vesztette volna életét baleset folytán. Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy épen a kézi munkával, vagy a gépekkel és a gépeken foglalkozók és a vasuti alkalmazottak azok, akik a legfokozottabb mértékben ki vannak téve annak, hogy a saját hibájukon kívül munkaképtelenné válhatnak, vagy életüket veszíthetik és ha azt is számba vesszük, hogy ily foglalkozású emberek anyagi viszonyai ritkán olyanok, hogy családjaiknak legszerényebb megélhetése is a családfenntartó nélkül lehetséges, akkor bizony vétkes könnyelműségnek mondható, hogy ezek az emberek családjaik jövőjére semmit nem gondolnak.

Az igaz, hogy a munkásembernek a mai rossz kereseti viszonyok között már maga a megélhetés is nagy gondot okoz; de ha azt vesszük, hogy a biztosítás a jövedélről való gondoskodás, tehát a megélhetés későbbi lehetőség, melynek időpontja nem határozható meg; akkor ez is a mindennapi szükségletek fedezéséhez tartozik.

A biztosítás fejlettsége ma már olyan, hogy a fizetendő díjak csekélységükönél fogva a legszegényebb háztartásban is nélkülözhetők azért a nagy célért, melyet szolgálnak és azért

a felelősséért, melylyel mindenki családjának tartozik.

Ezeket előrebocsátva felkérjük tagtársainkat, hogy ismeretségük körét egyesületünk tevékenységével megismertessék, mert csak így tesznek szolgálatot annak a nagy célnak, melyet mindnyájan magunk elé tűztünk. Ha magunk nem dolgozunk azon, hogy erkölcsi és anyagi viszonyainkban javulás álljon be, ha magunk nem állunk azoknak a humánus eszméknek szolgálatába, melyek mindnyájunk meggyőződését képezik, akkor azoknak a munkálkodás, akiket egy jobb jövő vezet és érte sikra szállanak, céltalanává válik.

Nekünk mindnyájunknak arra kell törekednünk, hogy társadalmi uton mindazon jóléti intézményeket megvalósítsuk és működésbe hozzuk, melyek arra valók, hogy a munkájuk után élő embereknek elsődrendű szükségleteiket biztosítsák. Ezt azonban csak úgy lehet elérni, ha a kevés anyagi erővel rendelkező emberek egymással szövetkezve, egymásnak kölcsönösen segídeknek. Mennél többen társulnak, mennél nagyobb kitartással küzdenek, annál többet fognak azokkal az egyenként csekély erővel létrehozni, mert valódi hatalmat csak az erőnek csoportosítása képvisel.

Ne várjunk mi senkinek segítségére, hanem bizzunk rendületlenül a magunk erejében. Azok a szép eredmények, melyek legjobb tanui a mi munkálkodásunknak, ma már biztatón kecsgetnek azzal, hogy törekvéseink nem voltak meddők.

E tekintetben sokat tanulhatunk a külföldi munkásoktól. Azok közt alig van egy is, aki ne tartoznék valamely egyesülethez, vagy többhöz is, mely egyesületek csakis azzal foglalkoznak, hogy a mai társadalom hibáit enyhítsék és a szegény emberek gazdasági céljait szem előtt tartva, anyagi helyzetükön czélserű intézkedések útján javítsanak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő formában teret nyitni, felkérjük tehát a t. kartársakat, hogy ezentul akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőkkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja.

Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

Egy sinen járó vasut. Brennan, mechanikai tervező néhány év előtt feltűnést keltett kormányozható torpedójával, most pedig föltalálta az egy sinen járó vonatot. A vonat minden támasz nélkül egy sinen jár és sohasem sikklik ki. Brennan találmánya nagyon egyszerű. A gíroszkopon, vagyis a fizikai csigán alapul. A kocsi hossz tengelyében golyós csapágyban óriási gyorsasággal két aczélsiga forog. A két csiga perccenkint 7—8000-szer forog tengelye körül. E forgás következtében a kocsi megtartja az egyensúlyt. A próbánál a kocsi másodperccenkint 25 méternyi gyorsasággal haladva 20.000 kilogramm súlyt szállított, s bár a súlyt a kocsi egyik oldalára tették, nem billent föl. A második próbánál a kocsi óránként 75 kilométernyi sebességgel járt. Brennan kijelentette, hogy találmányát a tengeri hajónál fogja alkalmazni s a gíroszkop elvei szerint épített hajón senki sem kap tengeri betegséget, mert a hajó a csiga forgása által megtartja az egyensúlyt s nem fog többé himbáldozni.

A napfény hatása. Bocssássuk a napfényt lakásunkba. Nyissuk meg számára ablakainkat, tegyük ki áldásos hatásának testünket, ruhánkat, ágyneműinket. A modern bakterológia tudománya már megállapította, hogy legtöbb betegség kuftejének, a láthatatlan baktériumoknak a napfény a legirgalmatlanabb ellensége. Giovanni Orsi, olasz vegyész vegyi kísérletekkel újabb példákon igazolja most ennek a tuda-

mányos tapasztalatnak igazságát. Megállapította, hogy átlag nyolcz-nyolcz órai exponálási időt a tifusz bacillusa el nem bír; a kolera bacillusa is jobbára elpusztul ennyi idő alatt. A napfény olyanformán változtatja meg a tifusz bacillusainak morfológiai tulajdonságait, hogy a napfénynek kitett kulturák jóval hosszabbak lesznek a közönséges kulturáknál és hogy a fonálalaku formák megszaporodnak. A tifusz- és koleracsirák virulenciáján nem változtat a napfény. A tifusz bacillusainak huslevesben fejlesztett kulturái azonban, ha a napfénynek tették ki őket, sokkal virulensebbek a közönséges kulturáknál.

Vadászat az ős peruiaknál. Garcilazo irataiban fennmaradt egy érdekes fejezet, melyben az inkák vadászatáról szól. Szerinte a királyi vadászatokon 20—30 ezer hajó vett részt. Több száz kilométer területen bolyongott körül a nagyszámu hajtóereg, miglen valamely folyóhoz vagy hegygerinczhez nem ért, ott aztán végeszakadt a hajtásnak. A lárma, a zaj olyan borzasztó volt, mintha a világ végpusztulása közeledett volna. A vadállatok annyira megijedtek, hogy eszeveszetten rohantak összevissza és kimerülten roskadtak össze a királyi leshelyek előtt. Ilyenkor előléptek az udvar vendégei és szabadkézzel fogdosták össze a legváltozatosabb állatokat. Csak azokat nyilazták le, szurták agyon, amelyek nem tetszettek nekik. Garcilazo leírja, hogy a vadászat eredménye több ezer szarvas, óz, kecske, láma és zerge. De a legtöbb ösláma, vagyis guanaco állat volt, ezeknek igen hosszú selyemszörűket az ős peruiak igen kedvelték. Miután a királyi vadászatok szerint osztották be az országot négy részre, azért évenként csak egy részben vadásztak, a többi hely érintetlen maradt. Vadászni pedig csak a királyi udvarnak volt szabad, miért is a vadállatok nagyon elszaporodtak. A hajtóknak meg volt engedve, hogy a veszedelmes fenevadakat hajtás közben ők is agyonverhették. Mindegyik hajtó legalább egy vadállatot vihetett haza. De Garcilazo megemlíti, hogy a hajtók annyit vittek haza, a mennyit elbírtak és mégis rengeteg sok vad volt Peruban.

A Laczikonyhák. A mozgó konyhák intézményét az oroszok Kinából és Japánból

Szeretet.

A mozdonyok öblös torkából kitóduló sűrű füst, mint valami óriási fekete kigyó, ráfeküdt a hajnalodó égre. Kis Bálint éppen lekente a gépjét, aztán körülnézte a vasállatot. Meg volt elégedve munkájával. Aztán elintézett még egyet-más tennivalót s hazafelé indult. Azaz hogy most nem vette útját egyenesen hazafelé, hanem megindult a sinek között befelé az állomásra. Valakivel beszéde volt. Nemugyan ő neki, mert ő éppen nem szerette a sok beszédet, hanem Kis András fűtőtársa hagyott neki valami üzenetet; hogy dolga végeztével jöjjön be a restibe, szeretne vele néhány szót váltani. Bálint váltig törte a fejét útközben, hogy minek hivatta őt András bátya — ahogy ő szólítani szokta. Talán valami csere, vagy felváltás, gondolta, de hisz ezt ott kinn is eligazithatta volna. Nem igen gondolkozhatott sokáig, mert már is benn volt a restiben.

— Adjon Isten jó reggelt, András bátyám! De korán virradt máma.

— Hát ősém, azt tartom, ha korán pitymallik, későn alkonyodik, ennyivel is többet élek, amit ma nem aludtam.

— De iszen hamis a kend zuzája, András bátyám — tréfálkozott Bálint — má' megint mit akar tőlem. Minek tétette velem ezt a nagy kerülőt, hisz tudja, hogy vár otthon az asszony.

— Lám! lám! Az asszony! Mosolygott az öreg. No csak várj sorára. De hát azért az öreg András bátyára is kell valamit adnod. Édesatyáddal, Isten nyugasztalja, együtt kato-

náskodtunk, meg hát ő még csak tartotta az atyafiságot velem.

— András bátyám csakhamar felveszi az ember szavát, pedig hát én nem úgy gondoltam.

— No, én sem, ősém, hanem éppen azért ül mellém az asztalhoz, nem kinállak, dicsérem a szokásod, tudom nem élsz vele. Hanem én már úgy szoktam, egy kevés nem árt, oszt' a munka is, meg néhanapján a szó is jobban feslik utána az embertől. Hanem hallgass ide! Édesapád igen jó atyámfia volt, magadat is igen jól szívelhetlek. Hanem valami mégis van a dologban, ami nekem nem tetszik.

— Bántottam talán valamivel András bátyámat?

— Bolond beszéd! Vagy mégis, no, hogy mondjam, ősém, az az asszony nem tetszik nekem.

— No erre meg én mondom, hogy bolond beszéd, oszt' ha ilyeket beszél bátyám, akár tüstén itt is hagyom.

— Hát az semmi ősém, hogy úgy sehogys sem vagytok egymással, hogy csak úgy éltek hit nélkül. Ehhez nekem is van szavam. Aminthogy az anyjukom is mondta, megládd András, nem lesz jó ebből a Bálint gyerekből. Beszélj a lelkire, ha összekerülsz vele.

— Hiszen én szeretem a lelkem Máriaamat, s no majd rend lesz közöttünk csak egyik-másik írása hiányzik, aminek nem tud utánajárni asszony letére, magam meg nem vethetem rá a fejem. Hisz' tudja András bácsi, első a szolgálat. Hanem majd az urak közül valaki megcsinálja, aztán megyünk, ahova kell; nos rendben lesz minden. Ugyis András bácsi lesz a násznagyom.

— Ha ugyan leszek. Ne úgy beszélj ősém. Nem hozzád való ez az asszony. Telkes gazda volt nekünk minden ivadékunk. Magamnak is van szép kis házikóm, amibe behúzodom, ha nemsokára leszállok egészen a masináról. Tudom, hogy te nem sokat törődsz ezzel, hisz az osztályodat is otthonhagyta a többieknek.

— Hisz nem esik idegennek, én meg csak megélelem!

— Jó, jó. De arra gondolj, hogy nem leszel mindig ilyen fiatal. Az idő megropogtatja a csontokat, elvásítja a az izmokat. Aztán egyszer majd te is leszálks a mozdonyról. Hova leszel? Hová hajtod le a fejedet? Azért kell már most gondoskodnod. Azért kell már az asszonyt is úgy választanod, hogy hozzon is, szerezzen is.

— Hát igen takarékos ám a lelkem.

— Mit tudod, hogy milyen lesz ezután. Az becsüli csak meg a vagyont, aki a magából tudja, hogy mi az. Aztán tudod-e, hogy kicsoda, micsoda, honnét való, ki ija-fija. Nem való az mi közénk édes ősém, azért gondoltuk az anyjukommal, ha te nem jössz hozzánk okos szóért, majd eljövök én tehozzád. Hanem én tuljártam az anyjukom eszén, egyet gondoltam, kettő lett belőle, találtam én már neked magadhoz való menyecskét.

— No de András bátyám, erről majd máskor beszélünk. Most Isten áldja meg!

— Isten áldjon meg ősém, engedj meg, ha valamivel megbántottalak volna, hisz csak a te javadat akarom.

— Isten megáldja, tudom, hogy András bátyám jó ember, hanem hát én is csak elgondolom a magam dolgát a magam feje szerint.

telepítették át Európába. A mozgó konyha intézménye abban áll, hogy mozgó tűzhelyről, tehát az utcáról is olcsó pénzért meleg ételt mérnek a szegény embereknek. A mozgó konyhák intézménye lényegében azonos a magyar nép ajkán ismert Laczikonyhával, amelynek neve a hagyomány szerint Kun László királyunktól származik. A Laczikonyha eddig nálunk csak a heti- és országosvásárok alatt szerepelt és a monda szerint IV. László király egyidőben olyan szegény volt, hogy maga is ily piaci ételre szorult. A mozgó konyhák intézményére, úgy tudjuk, az Országos Iparegyesület hívta fel először a kormány figyelmét, utalva különösen arra, hogy a külföld nagy gyáraiban mily nagy jótétemény az a szegénysors munkásnépek. Különösen a nagyvárosokban rendes eset, hogy a férj is, az asszony is munkában vannak és mind a ketten kénytelenek ebédre valami szalonna-félével, vagy más hideg étellel beérni. A népkonyhák kétségtelenül nagy jószágot gyakorolnak, de a szegény munkás a nagy távolság miatt nem mehet oda, mert a déli pihenője alig terjed egy vagy másfél órára. Varsóban ötezer liter levest osztanak ki naponta ilyen repülő konyhák. Egy magánvállalkozó kezeli s bár árai a lehető legcsekélyebbek, valószínűleg nem veszt rajta. A hatóság szigorúan ügyel arra, hogy az ételkegyel, mint a tisztaság tekintetében kifogás alá ne essenek. Különben minden munkásnak megvan a maga edénye, amelyet könnyű szerrel tisztán tarthat. Bizony a gazdák jól tennék, ha a mezei munkásokkal megismertetnék ezt az intézményt. Most a nyári hónapokban, amikor a mezei munkásnép olyan messze szakad a tűzhelyétől, nagy áldás lenne ez a repülő Laczikonyha. A férfi nem ért a főzéshez s ha egy sovány ebédet el is tud készíteni, nagyon sok esetben inkább megelégszik száraz kenyérről, semhogy pihenését megzavarja a főzés miatt.

A látóképességről. A látóképesség csökkenése általános felfogás szerint az öregedés első jele. A biográfusok számos esetet jegyeztek föl az ókorból és újabb időből, amelyben kiváló férfiak hosszú életkort értek el, anélkül, hogy a látóképességen kívül az öregességgel járó más testi fogyatkozásban szenvedtek volna.

András bátya szavai még sem maradtak hatás nélkül. A mint megindult Bálint hazafelé, igen elgondolkodott. Csak úgy ropogott lépteit a kavicsos ut, a mint lassan — gondolataival viaskodva — haladt. Ujra meg újra átgondolta az öreg szavait s el kezdett lelki-világa forrongani. Különösen egy gondolat tolatkodott lelkében a többi föl, a mely már más-kor is felbukkant lelkében, de most újult erővel éledt fel: a család képe. A szegény ember boldogsága, a kacagó, bukdácsoló gyermek az ő házában nem lelt tanyát. Ki tudja miért vonta meg tőlük az Isten az ő áldását, ki tudja az ő utait. Mégis ez a gondolat keserűséggel töltötte el lelkét. Mikor azonban a konyhajtón belépve az asszony szíves köszöntése fogadta, megennyhült a lelke s az asszony gondoskodó sürgős-forgása elverte fejéből a nyomasztó gondolatokat. Étél-ital után nyugalomra térve, mi sem maradt a boruból, a mely lelkét elborította.

Hanem a dolog még sem maradt annyiban. Hosszu utakon, mikor a mozdony sűrű erdők lombosátora alatt száguldott, fel-feltámadtak Bálint szívében azok a sötét érzelmek, a melyeknek akaratlan szülői az András bátya szavai voltak. Ilyenkor vad kifejezés ülte meg arcát, a mint harczott ezekkel a gondolatokkal s mintegy kitépni igyekezett őket szívéből. Egyszer a vezére véletlenül ilyenkor rápillantott s ijedten kérdezte, hogy mi baja. Ez kiragadta őt a gondolatok örvényéből s most már nekivetette magát, hogy török-szakad, megszerzi az iratokot s a hogy mondta, rendet tesz.

A legközelebbi vasárnap delutánján találkozott András bátyával. Az öreg mindjárt el

Mózes utolsó könyvén kívül, amelyben ez van, »És Mózes százhusz éves volt, amikor meghalt: a szeme nem volt homályos, az ereje nem rokkant meg«, a kutatás olyan emberekre is talált akik a kor legvégső határáig megtartották szemük életpéldő képességét. Csodálatosképpen ezek az emberek kevés kivétellel mind az alsóbb rendű népfajokhoz tartoztak. Egyáltalán a tudomány már többször bebizonyította példaképpel, hogy a hosszú életkor a vadembereknél összehasonlíthatatlanul gyakoribb, mint a kultúra embereinél. A »Popular Science Monthly« például egy szerezcsen asszony esetét említi, aki ezerkilencszázhatvan Filadelfiában halt meg és aki még élénken visszaemlékezett arra a napra, amelyen Valley-Forgban Washingtont látta. A rokonai azt mondták, hogy az asszony legalább is százharminczöt éves lett. Állítólag még sok szerezcsen van a világon, aki az 1818-iki csatában küzdött. Burton egy igen öreg szerezcsennel ismerkedett meg 1857-ben. Tizennyolcz évvel ezután Cameron ugyanezzel az emberrel találkozott, aki úgy mint azelőtt, teljes egészségben uralkodott törzse felett és külsőleg alig változott. Humbold Dél-Amerikából hasonló esetet jelentett. Mikor Limában tartózkodott, tanuja volt egy indiánus halálának, aki száznegyvenöt éves volt. Csak százharmincz éves korában vesztette el a látóképességét ez az ember. Ezelőtt naponként két-három mért-földet gyalogolt. Humbold beszéli még, hogy Dél-Amerikában és Mexikóban való öt évi tartózkodása idején sohasem látott testi fogyatkozásban szenvedő embert, még csak kancsal-szeműt sem. Tschudi szerint az indiánusoknál a százharmincz éves életkor teljes testi épséggel nem különös jelenség. A vegyes fajoknál sokkal rosszabb a helyzet. A tropikus vidékeken letelepedett európaiakról nem is szólva. A fogyatkozás nélküli aggkornak eleven példája Work Dávid Amerikában. Az öreg ur százhet éves és községekben még mindig kiváló szerepet játszik. A látóképessége kifogástalan és testi ereje teljesen megvan. Azonban az ilyen hosszú életkorok, amelyek nem rokkantják meg az embert, mindjobban kevesbednek a kultúra embereinél.

A világ legvastagabb fája. A világ legvastagabb fájának egy mocsárcyprust tartanak,

is hitta magához. A hogy belépett Bálint, idegen arcot látott a szobában. Meg is állt egy kicsit, de András bátya csak befelé tuszkolta. Az asztalnál ült Örzse néni, az anyjuk, meg egy másik asszony és egy fiatal leány.

Nagyban folyt az asszonyi terefe, s a hogy Bálint beköszöntött, kapták csak fel a fejüket s köszöntötték őt hasonló szíves szóval. Ugy látszik épen róla beszéltek, mert igen meg-nézték, a hogy letelepedett melléjük.

— Sógorasszony meg Márka a lány, e meg a Bálint öcsém, a kiről már szoltam, végezte el a bemutatást András bátya.

Az asszonyok bölintottak: Tudjuk, ismerjük. Aztán tovább folyt a beszélgetés, se Bálint se Márka nem sokat szoltak, csak néha pillantott fel egyik-másik s ilyenkor összetalálkozott a tekintetük. Bálint úgy találta, hogy a sógor-asszony lánya igen csinos teremtes s egyszerre kiderült a fejében, hogy miért is hitta őt el az öreg. Kelletlenül kezdett feszengeni ültében s lassankint addig sikálta csizmájával a padlót, hogy végre is felállt s megindult.

— Elmék haza, mondta a mint elkezelt, várnak otthon.

Azt akarta mondani, hogy vár az asszony, de tudja Isten, most féluton megakadt ez a szó. András bátya kikísérte az utcáig.

— Szép lány ugy-e öcsém, oszt' van ám mit aprítani a tejbe. No meg ugyis a familiához tartozik.

— Hagyja el András bátya, ne csavarja el a fejemet. Nem szegény embernek való az asszonycserebere. Isten megáldja!

— Isten áldjon meg öcsém, majd meg-gondolod.

(Folyt. köv.)

amely Mexikóban, az Oaxaca melletti Tule temetőjében áll. Átmérője tizenhét méter. Kuntze Ottó, a mult évben elhalt neves botanikus megállapította, hogy a hatalmas vastagsága fa három egybenőtt fából áll. A fa hozzátevőleg harminczhat méter magas.

Hirtelen megöszülés. A hirtelen megöszülés nagy lelki izgalom nyomán szokott bekövetkezni, ámbár terhelt idegrendszerű, iszákos és elmekóros emberen is megeshetik.

Lelki izgalom következtében beálló ilyen megöszülésnek egész sorát jegyzi föl a történelem.

V. Károly egy fiatal embert összeküvés gyanuja miatt elfogatott, a szencsétlen rettegve várta a másnap reggelt, s midőn fölvezették börtönéből, hogy a halálos ítéletet kihirdessék, haja már teljesen fehér volt. V. Károly annyira megsajnálta a szerencsétlent, hogy megkegyelmezett neki. Morus Tamásról állítják, hogy halálra ítélésének híre megöszült. Ismert IV. Henrik esete is, kinek a Bertalan-éji vérengzésen a fél haja és a fél szakála megöszült. Egy éjszaka alatt öszült meg Sforza Lajos is, mikor halálos ellensége, XII. Lajos kezei közé került. Igen rövid idő alatt öszült meg XVI. Lajos szerencsétlen neje, Mária Antoinette. Sanson »Mémoires d'un bureau de Paris«-jában számos halálra ítéltől tesz említést, kik pár óra leforgása alatt öszültek meg. Bajor Lajos (+ 1294.) megtudva, hogy neje, kit hűtlenség gyanuja miatt megöletett, ártatlan volt, bánatában pár óra alatt teljesen megöszült. Vauvilliers, tudós hellenistáról említi, hogy egy rettenetes álma alatt öszült meg. Guarini de Verona értékes kézirat elvesztivén, ezen való bánata rövid idő alatt megöszítette. Mikor néhány évvel ezelőtt a budapesti földalatti villamos egyik kocsija meggyuladt, egy huszonhat éves, koromfekete haju ember galambösz hajjal szállt ki belőle.

Erdekes Landois és Kaymond orvosok megfigyelése. Igy például Landois látta, hogy több delirium tremensben szenvedőnek a haja egy éjszaka alatt megöszült; Raymond egy idegzsabában szenvedő nőt figyelt meg, akinek barna haja öt óra alatt élénk vörössé, majd teljesen fehérre váltott. tizenegy nap alatt pedig kihullott. Ideges korunkban a korai öszülés is elég gyakori, mely ideges embereken jelenik meg aránylag fiatal korban.

A fiatalkori és a hirtelen megöszülés érdekes alakja a részleges megöszülés. Igy Alibert említi egy férfit, ki életében háromszor igen nagy lelki izgalmat állott ki; az első alkalommal fél szakála, másodsorra ugyanazon oldalon a haja és harmadizben hónalji szőrzete öszült meg.

Alma- és ribizlibor. Az alma- és ribizlibor kedves itala a nőknek és gyermekeknek, de Stájer- és Németországban férfiaknak is, ahol a hűsítő természete miatt nagyon szeretik. Mivel ez országok lakossága sok millió forintot keres ezáltal, üdvös volna, ha nálunk is fölkapnák. Készítési módja a következő:

A bor készítésére szánt almát a kellő időben leszedve, alkalmas helyen összerakjuk és három-négy héttig, míg szépen megsárgulnak, állani hagyjuk. Célszerű az izzasztási eljárás előtt az almát megválogatni, hogy a rothadni kezdőket elkülönítsük, azonkívül meg is mosni, hogy a sár és egyéb piszok, mely a bor izére kedvőzetlen volna, eltűnjön róla. A kellőképpen megsárgult és megpuhult almát azután föl-aprózzuk, ami legcélszerűbben az e célra szerkesztett malmokban történik. Az ilyen módon megreszelt almakását ki kell préselni, midőn is aszerint, hogy milyen leves volt az alma és milyen sajtóval dolgoztunk, száz kilogram almából hatvan-hetvenöt kilogramnyi levet számíthatunk. Ennek a czukortartalma ismét nagyon tág határok között ingadozik, ritkán haladja meg a tizennégy százalékot s gyakran a hat százalék alá száll. Utóbbi esetben az alma-mustban megfelelő mennyiségű czukrot és pedig süvegczukrot oldunk föl, miáltal a must edesebbé, a belőle készült bor szeszesebbé s így tartósabbá válik. Az a must, amely megmosott almából készült, nagyon lassan indul erjedésnek, azért ajánlatos az almamusthoz kevés, kifogástalanul tiszta bor-élesztőt, vagy amint a közéletben nevezik, borseprüt keverni, ezáltal az erjedés rendes lefolyásává válik; egyébként teljesen ugy bánunk

el vele, mint az ujjborral. Az erjesztés alkalmasa nagyon fontos. — Ily módon készül a ribizlibor is. Minthogy azonban a ribizli leve tulságosan savanyu, ezt nemcsak cukorral, hanem izlésünknek megfelelőleg cukrosvízzel elegyítjük, miáltal a savanyúsága is némileg csökken.

Nikotin-gyártás Angliában. A nikotin-gyártás a legifjabb kémiai iparágak egyike. A dohány hulladékát, a vastag középbordát és a szárát eddig nem tudták értékesíteni, mióta azonban rájöttek, hogy a nikotinból kitűnő bogárirtó-szert lehet készíteni, azóta ezt a hulladékot is megbecsülik. Annakelőtte a dohány középbordáját és szárát állami felügyelet alatt elégették, ma pedig az angol dohányipar két középpontjában, Londonban és Liverpoolban öt nikotin-gyár dolgozik. A Virginia- és Kentucky-dohány vastag középbordájában és szárában van a legtöbb nikotin, úgy hogy most már nemcsak a dohány leveleit importálják Angliába (a dohányra, mellesleg mondvá nagy vámot vetett az angol kormány), hanem a hulladékot is, melyből az utolsó esztendőben háromezer tonnánál többet dolgoztak föl. A hulladék behozatala természetesen vám- és adómentes, maga a nikotin-gyártás azonban szigorú állami felügyelet alatt áll, hogy valamilyen egész dohánylevelet dohánycsutka néven be ne csempészhesenek.

Detektívok oktatása New-Yorkban. Az amerikai foglalkozásszerű gyilkos, rabló betörő és tolvaj sokkal elvetemültebb ravaszabb és raffínáltabb, mint európai kollegája. Azonfölül az amerikai nagyvárosoknak, tehát New-Yorknak gonosztevői is a világ minden részéből verődnek össze és a régi bűneikről az ottani hatóság esetleg mit sem tud. Hogy a társadalom ellenségeit a detektív ártalmatlanná tehesse, igen nagy tetterőre, hidegvérre, ügyességre és rendőri ismeretre van szüksége. Különösen fontos nála, hogy a megrögzött gonosztevőket állandóan figyelemmel kísérje, mert csak így előzheti meg tetteiket. Hogy erre képes legyen,

kitűnő emlékező tehetségének kell lennie. A newyorki detektívoknak e czélból naponta szemléltető előadást tartanak. Minden reggel kilenc órakor összejönnek a newyorki főkapitányság egyik termében. Ideviszik az utolsó huszonnégy óra alatt elfogott gonosztevőket is, kiket az álarozos detektívek sorra jól megnéznek, hogy vonásaikat emlékezetükbe vés-hessék. A detektívönök a rendőri nyilvántartás adatai segítségével mindenkiről külön-külön előadást tart, elmondja eddigi büntetéseiket, különös ismertetőjeleiket — forradás, tetoválás, testi hiba — és mindenivel szóba is bocsát-kozik, hogy a detektívek a gonosztevő hang-jával és kiejtésével is megismerkedjenek. A detektíveket álarozuk védi a fölismeréstől. Ez a szemléltető oktatás kitűnően bevált, mert így a detektív közvetlen tapasztalásból ismeri meg és tartja emlékezetében a közveszélyes embereket.

Kétemeletes ház szállítása hajón. Kve-bek város lakói nem mindennapi látványosság-nak voltak a minap tanui. Kikötőjében teher-szállító hajó indult utnak a Szent Lőrincz-folyón fölfelé, melynek földézetén kétemeletes, egészen kész és felszerelt ház állott. Valamelyik jen-kinek bent az ország belsejében jókora föld-birtoka van, laknia azonban egy kis kunyhóban kellett, mert építőanyagot és szálát csak messze vidékről hozhatott volna. Fogta tehát magát, elment Kvebek városába és ott két-emeletes faházat rendelt magának, amelyet, mikor elkészült, hajóra raktak és három von-tató-gőzzel rendeltetése helyére juttattak. A háziur családostul már a folyón beköltözött házába.

Vakok klubja. Amerika a klubok és egye-sületek országa. Itt mindenki szervezkedik. Ennek a szervezkedési ösztönnek a vak as-zonyok sem birtak ellentánni. Megalkották a newyorki vak nők klubját. A szervezkedő gyűlést két vak leánynak, a Holtz-testvérek lakásán tartották meg. Stafford Ágnes elnököl-t. Megnyitó beszében kifejtette, hogy ők, a vak

nők, szervezkedésükkel azt akarják bebizonyi-tani, hogy hasznos tagjai az emberi társada-galomnak s mint ilyenek nincsenek a közjő-tékonyásra utalva. A szervezkedő gyűlésen tizennégy vak leány vett részt. Közöttük néhányan a gépiráshoz értenek, míg a leg-többen kézimunkával foglalatostkodnak. A klub alakításának társadalmi a czélja, de egyuttal helyzetük megjavítására is irányul.

Romok a tengerfenéken. Egy Patnuzos György nevű spanyol szivacs-halász hajója június 12-én szenzációs felfedezés hírét hozta Sfaxba. A hajó legutóbb Mahdia környékén Sfax északi partjai előtt volt s egy buvár le-szállt a tengerfenékre, hogy onnan szivacsokat hozzon fel. Legnagyobb meglepetésére a buvár nem szivacsot, hanem hatalmas romokat talált s a romok között bronz- és márványszobrokat. A szivacshajó kapitánya meg van győződve afelől, hogy a szobrok nem valamely szállító-hajó elsüllyedése következtében kerültek a ten-gerbe, hanem egy templomhoz tartoztak, amely egy, a parton levő városban emelkedett. A várost az ellenség feldúlta s a tenger alámosta. A buvár egyébként azt is elmondta, hogy látta a templom oszlopaikat. Ha a tuniszi kormány beleegyezését adja, pontosan átfogják vizsgálni a kérdéses helyen a tengerfenéket, hogy a templom romjaiból és az azok között levő szob-rokból minél többet hozhassanak napvilágra. Csak az a kár, hogy a hajó nem jelölte meg a szenzációs felfedezés helyét.

Csere.

Rákosi József kispári — kecskeméti tisztaügyi vonal — pályáor cserélni óhaj. Cserélni szándékozik forduljanak hozzá levélileg.

VÁSZON-, FEHÉRNEMÜ-ÁRUHÁZ

BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST

BAROSS-TÉR 19.

A BAROSS-SZOBORRAL SZEMBEN. (A KÖZPONTI PÁLYA-UDVAR TŐSZOMSZÉD-SÁGABAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikkeket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott áruk jó- és színtartóságáért felelősséget vállalunk. Eredeti végből, vágott anyagmintákat az alább jeltett vászon, sifon, kanavászok és damaszt árukból, ugyszintén a férfi ing és női bluzra való eredeti angol zefirből kívánatra készségeel küldünk. Állandóan nagy választék férfi, női- és gyermek-harisnyákban, valamint különféle matrözingekben. — Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehéreneműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül.
Pamut creasz 74 cm. széles ára 9.50 kor.	Madepolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvastag... ára 18.— kor.
Magyar vászon 74 > > > 13.— >	Madepolán, mosott, 50. > ... > 16.50 >	Rözsahgyi, erős szálú ... > 22.— >
Magyar vászon 84 > > > 14.— >	Madepolán, mosott, 100. > ... > 18.— >	Szepességi, kiváló jó minőség... > 26.— >
Hattyu vászon 84 > > > 17.50 >	Sifon D. 52. szám ... > 23.— >	Vászon alsó nadrágra.
Fehérenemű vászon 84 > > > 20.50 >	Sifon S. 54. > ... > 27.50 >	Késmárki erős, tartós minőség... ára 15.— kor.
Kelengye vászon 84 > > > 24.— >	Kanavász- és damaszt-árak ágyhuzatra.	Szepességi sodrott szálú... > 18.50 >
Fonál vászon 84 > > > 26.— >	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter — 96, Csinvat, 1 m. > 1.20 >
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Virágos damaszt, 1 > 23 > > 23.— >	Asztalneműk és törülközők.
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2.50 kor.	Czernázott kanavász, 1 vég 23 m. > 15.— >	6. szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész paplanlepedő... .. ára 7.—, 8.— kor.	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. > 20.50 >	6 szem. kávé készlet... 3, 5, 7, 9, 12, 16 >
Kész lepedő varrás nélkül... > 2.0, 3.— >	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— >	Dam. törülköző tucatzja... 8, 10, 12, 16 >

Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehéreneműk, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.

Fehér, puha mellű férfi ingek.	Női ingek.	Férfi alsó nadrágok.
A. minőség; szép mintás mellé ára 3.50, 4.— kor.	Madepolán egyszerű kivitel ára. 2.60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— >	Madepolán diszes... .. ára 4.—, 5.—, 6.— >	Csinvat, füzös, szabás... .. > 3.— >
D. minőség, angol piké betéttel... > 6.— >	Vásong-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— >	Köpper... .. ára gombos 3.20, füzös 2.60 >
Fehér, sima mellű férfi ingek.	Női hálókötös.	Nyári puha színes ingek.
A. minőség... .. ára 3.50 kor.	Szegélyes... .. ára 2.60, 3.— kor.	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. > > > 4.50 >	Himzéssel... .. > 4.—, 5.— >	Eredeti angol zefir... .. ára 5.50, 6.50 kor.
D. > > > 5.50 >	Diszes kivitel... .. ára 6.—, 8.—, 10.— kor.	Zefir, megbízható jó minőségű > 4.—, 5.— >
Színes férfi ingek.	Férfi háló ing.	Rövid nyári nadrág... ..
Eredeti angol zefir... .. ára 5.—, 6.— kor.	A. minőség, színtartó szegélydiszszel, ára 3.50 kor.	ára 1.50, 2.—, 3.— >
Francia karton... .. > 4.—, 4.40 >	M. > > > 4.40 >	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Vál plédék minden minőségben.
Mosó karton... .. ára 3.50 >		

Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólével nem számítatnak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentve eszközöltetnek. A meg nem felelő árukat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.